

Sygn. akt I UK 437/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 23 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Roman Kuczyński (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania B. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o świadczenie przedemerytalne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 maja 2012 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 31 sierpnia 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie B. O.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 lutego 2011 r.

odmawiającej wnioskodawczyni prawa do świadczenia przedemerytalnego. Podstawę rozstrzygnięcia stanowią następujące ustalenia.

Z dniem 31 maja 2010 r. uległa rozwiązaniu umowa o pracę z wnioskodawczynią z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa o promocji zatrudnienia). Na tę datę wnioskodawczyni udowodniła 35 lat, 7 miesięcy i 19 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz ukończyła 55 rok życia. Po rozwiązaniu umowy o pracę, w okresie od 1 do 30 czerwca 2010 r. wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej i dopiero po tym okresie uzyskała status osoby bezrobotnej, przez okres co najmniej 6 miesięcy pobierała zasiłek dla bezrobotnych, w trakcie którego nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji zatrudnienia oraz w terminie złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków do dochodzonego świadczenia określonych w art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.). Przesłanki określone w tych przepisach muszą być spełnione bezpośrednio po sobie, zatem wnioskodawczyni, jako że bezpośrednio przed uzyskaniem statusu osoby bezrobotnej nie podlegała pracowniczym ubezpieczeniom społecznym, nie przysługuje prawo do świadczenia przedemerytalnego.

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2011 r. Sąd Apelacyjny zmienił powyższy wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznał wnioskodawczyni prawo do świadczenia przedemerytalnego od dnia 14 stycznia 2011 r.

Sąd drugiej instancji wskazał, że podstawę przyznania wnioskodawczyni świadczenia przedemerytalnego - z uwagi na udowodniony na dzień rozwiązania stosunku pracy staż ubezpieczeniowy wynoszący ponad 35 lat - stanowi art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, a nie jej art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 3, jak błędnie przyjął Sąd Okręgowy. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 tej ustawy prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia

rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Z kolei art. 2 ust. 3 ustawy stanowi, że świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie określone w tym przepisie warunki.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przepisy ustawy o świadczeniach przedemerytalnych nie wprowadzają warunku pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed nabyciem statusu osoby bezrobotnej. Zatem należy przyjąć, że prowadzenie pozarolniczej działalności po rozwiązaniu umowy o pracę nie powoduje, iż osoba taka nie spełnia przesłanek do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego. W konsekwencji Sąd drugiej instancji uznał, że wnioskodawczyni spełnia przesłanki do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego określone w art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyznaniu wnioskodawczyni świadczenia przedemerytalnego w sytuacji, gdy status osoby bezrobotnej uzyskała ona w związku ze zlikwidowaniem działalności gospodarczej, a nie bezpośrednio po rozwiązaniu z nią stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie apelacji wnioskodawczyni oraz orzeczenie obowiązku zwrotu nadpłaconego na jej rzecz świadczenia przedemerytalnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że z art. 2 ust. 1 i 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wynika, iż warunki do przyznania świadczenia przedemerytalnego powinny następować po sobie bezpośrednio i dopiero ich

łączne spełnienie daje prawo do tego świadczenia. Skoro sytuacja osób prowadzących pozarolniczą działalność została wprost uregulowana w art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, to trudno przyjąć, że jej przepisy nie wprowadzają w art. 2 ust. 1 pkt 5 warunku pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed nabyciem statusu osoby bezrobotnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest usprawiedliwiona.

Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniającego do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. W myśl art. 2 ust. 3 tej ustawy, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki: nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna (pkt 1), w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych (pkt 2), złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych (pkt 3). Zgodnie z art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy do okresu 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ust. 3, wlicza się okresy zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych podjętego w tym okresie.

Przytoczone przepisy mają jasne brzmienie i w ich świetle nie może być uznane za trafne stanowisko Sądu drugiej instancji, że nie wprowadzają one

warunku pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed nabyciem statusu osoby bezrobotnej. Należy mieć na uwadze, że celem świadczenia przedemerytalnego, jako jednego ze środków zapobiegania bezrobociu, jest pomoc osobom, które w określonych okolicznościach utraciły zatrudnienie lub inne źródło utrzymania i - ze względu na wiek oraz odpowiednio długi staż ubezpieczeniowy - z jednej strony nie mają szans na kontynuowanie aktywności zawodowej na rynku pracy, a z drugiej strony w niedługim czasie będą mogli ubiegać się o emeryturę.

Dla realizacji tego celu przepisy ustawy o świadczeniach przedemerytalnych ustanawiają wprost obowiązek spełnienia szeregu następujących po sobie warunków uprawniających do świadczenia przedemerytalnego. W pierwszym rzędzie osoba ubiegająca się o to świadczenie musi spełnić wymagania określone, między innymi, w art. 2 ust. 1 pkt 5, a mianowicie, po pierwsze - rozwiązania z nią stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, po drugie - zatrudnienia w tym zakładzie przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy i po trzecie - osiągnięcia najpóźniej do dnia rozwiązania tego stosunku pracy wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego w przypadku kobiet 35 lat. Jednakże osoba, która spełnia warunki ustanowione w art. 2 ust. 1 pkt 5 nie nabywa prawa do świadczenia przedemerytalnego bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy, ale - stosownie do art. 2 ust. 3 ustawy, który jednoznacznie odnosi się do osoby określonej w ust. 1 (tu: w jego pkt 5) - dopiero po upływie co najmniej 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych i tylko wówczas, gdy spełnia kolejne warunki wymienione w tym przepisie. Z ustanowionego w art. 2 ust. 3 pkt 1 wymagania bycia „nadal” bezrobotnym przez osobę, o której stanowi art. 2 ust. 1 pkt 5, wynika, że w pierwszym z wymienionych przepisów chodzi o 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych związany z nabyciem statusu osoby bezrobotnej bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika, a nie po późniejszym ustaniu zatrudnienia w okolicznościach innych niż określone w art. 2 ust. 1 pkt 5 lub późniejszym zaprzestaniu innej działalności zarobkowej. Z art. 2 ust. 3 pkt 2 ustawy wynika, że taka osoba (określona w art. 2 ust. 1 pkt 5) nie traci prawa do zasiłku przedemerytalnego jedynie w przypadku podjęcia w tym właśnie okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu

ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych. Stosownie do art. 2 ust. 5 pkt 2 ustawy okresy te podlegają wliczeniu do okresu 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym stanowi art. 2 ust. 3. Zatem po pierwsze - niewątpliwie chodzi o zatrudnienie lub inną pracę zarobkową podjęte w tym 6-miesięcznym okresie, a po drugie - w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia inną pracą zarobkową jest wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umów cywilnoprawnych, w tym umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych (art. 2 pkt 11), zaś zatrudnieniem - wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą (art. 2 pkt 43).

Podsumowując, prowadzenie przez osobę określoną w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych pozarolniczej działalności po rozwiązaniu stosunku pracy i nabycie przez nią statusu bezrobotnego dopiero po zaprzestaniu prowadzenia tej działalności powoduje utratę prawa do świadczenia przedemerytalnego, jeżeli nie zostaną spełnione warunki określone w art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy. Trafnie w tym zakresie skarżący podnosi, że wyłącznie w tym ostatnim przepisie przewidziane zostało prawo do świadczenia przedemerytalnego dla osoby, która bezpośrednio przed uzyskaniem statusu bezrobotnego prowadziła pozarolniczą działalność.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze i odpowiednio stosowanego art. 108 § 2 k.p.c.